

II
ДОКУМЕНТА НЕМАЧКИХ КОМАНДИ
И УСТАНОВА

БР. 154

САОПШТЕЊЕ КОМАНДУЈУЋЕГ ГЕНЕРАЛА И ЗАПОВЕДНИКА СРБИЈЕ ОД 5 ЈАНУАРА 1943 ГОД. О ОДМАЗДИ ЗА ИЗВРШЕНУ АКЦИЈУ НА ЖЕЛЕЗНИЧКОЈ СТАНИЦИ У КОВАЧЕВЦУ¹

САОПШТЕЊЕ

Због комунистичког преида који је извршен на општини и на железничку станицу у Ковачевцу у ноћи између 24 и 25 децембра 1942 г.,² при чему је убијен председник општине и порушена железничка станица, стрељано је 4 јануара 1943 шдине

10 комуниста који су учествовали у извршењу злочина.

Београд, 5 јануара 1943 г.

КОМАНДУЈУЋИ ГЕНЕРАЛ И ЗАПОВЕДНИК
СРБИЈЕ³

¹ Фотокопија оригинала налази се у архиви Војноисториског института под бр. 22/1, к. 40—J—I.

² Акцију је извела Космајска чета Првог шумадиског НОП одреда.

³ Генерал-лајтнант артиљерије Бадер

НАРЕЂЕЊЕ КОМАНДУЈУЋЕГ ГЕНЕРАЛА И ЗАПОВЕДНИКА СРБИЈЕ ОД 6 ЈАНУАРА 1943 ГОД. ФЕЛДКОМАНДАНТУРИ 809 ДА СТРЕЉА 6 ЉУДИ РАДИ ОДМАЗДЕ ЗБОГ ДИВЕРЗИЈЕ НА ПРУЗИ БЕОГРАД—НИШ¹

КОМАНДУЈУЋИ ГЕНЕРАЛ
И ЗАПОВЕДНИК СРБИЈЕ

Оперативно одељење 23/43 Главни стан, 6.1.1943

Предмет: Мере одмазде

ФЕЛДКОМАНДАНТУРИ 809²

Заменик командуюћег генерала, генерал-лајтнант Јупе наредио је:

Ради одмазде за диверзију на прузи Београд—Ниш 3 I 1943 у близини Лужана³ треба стрељати 6 ухапшених окривљених стражара.

Јавно саопштити наређење Фелдкомандантуре. Десет примерака саопштења треба послати командуюћем генералу и заповеднику Србије.

Доставити извештај о извршењу.

Параф: Х.

За командуюћег генерала и заповедника Србије
Начелник штаба

Гајтнер

Достављено:

Виши командант СС и полиције да достави...

Управни штаб

Оперативно одељење

К.Т.Б.

На знање:

Немачки официр за везу при I краљевском бугарском окупационом корпусу.

¹ Оригинал у архиви Војноисториског института под бр. 5/6, к. 41—А.

² Немачка о^»9сна команда у Нишу

³ Диверзију је извршила група партизана Јастребачког НОП одреда.

БР. 163

САОПШТЕЊЕ ФЕЛДКОМАНДАНТУРЕ У НИШУ ОД 9 ЈА- НУАРА 1943 ГОД. О ИЗВРШЕЊУ ОДМАЗДЕ ЗБОГ ДИ- ВЕРЗИЈЕ НА ПРУЗИ БЕОГРАД—НИШ КОД С. ЛУЖАНА¹

ФЕЛДКОМАНДАНТУРА (V) 809

ЈАВНО САОПШТЕЊЕ²

По наређењу командујућег генерала и заповедника Ср-
бије, ради одмазде за диверзију на прузи Београд—Ниш
На дан 5 I 1943³ у близини Лужана, стрељано је 9 ја-
н^уара 1943 следећих 6 лица:

- 1) Јелисавета Андрејевић, Ниш
- 2) Иван Ракић, Мрамор
- 3) Михаило Игњатовић, Ниш
- 4) Драгиња Игњатовић, Ниш
- 5) Ратомир Игњатовић, Ниш
- 6) Урош Динић, Ниш

Ниш, 9 јануар 1943

За фелдкоманданта
Милер
мајор

БР. 157

ОБЈАВА ФЕЛДКОМАНДАНТУРЕ ВРЂАЧКА БАЉА НА ДАН 13 ФЕБРУАРА 1943 ГОД. О СТРЕЉАЊУ ЗБОГ ИЗВР- ШЕНИХ АКЦИЈА ПАРТИЗАНА У КРУШЕВАЧКОМ ОКРУГУ¹

ОБЈАВА

20-ХП-1942 убијен је претседник општ. Лом'ничке од
комуниста.

28-ХП-1942 убијен је шеф станице Поче^гковина од људи
Драже Михаиловића.

¹ Оригинал у архиви Војноисториског института под бр. 5/6,
к. 41—А.

² Види док. бр. 154.

³ Акција је изведена 3 јануара 1943 године.

¹ Оригинал, штампан на немачком и српском језику, налази се
у архиви Војноисториског института под бр. 23/1, К, 40—Ј—1.

12-1-1943 тешко рањен је један подофицир СДС од комуниста.

3-1-1943 убијен је учитељ Расмус Милорад из Пасјака од непознатих лица.

23-1-1943 убијен је деловођа општине Јасика (Срез крушевачки) од непознатих лица.

28-1-1943 убијен је деловођа општине Текија од комуниста.

28-1-1943 убијена су два подофицира СДС у Дедини од комуниста.

За одмазду стрељано је 12-11-1943 — 20 присталица Драже Михаиловића и 55 комуниста из Крушевца и Београда међу којима су и следећи:

Михајло Мијатовић, рођ. 1915, земљорадник из Јабланице
Боривоје Ковачевић, рођ. 1911, земљорадник из Медвеђе
Драгомир Миленковић, рођ. 1913, земљорадник из Брезовице

Миша Миодраговић, рођ. 1915, земљорадник из Брезовице

Живко Судимац, рођ. 1901, шлосер у Разбојни

Валериан Лекић, рођ. 1916, учитељ при Манастиру Јубостињи

Добривоје Ђорић, рођ. 1910, земљорадник из Медвеђе:
Богомир Годић, рођ. 1898, земљорадник из Каменаре
Александар Павловић, рођ. 1916, земљорадник из Коморана

Данило Павловић, рођ. 1904, земљорадник из Падежа
Миле Петра Ђурић, рођ. 1906, земљорадник из Јаторја

Драгољуб Михаила Крстић, рођ. 1900, земљорадник из Крчмара

Милош Стевана Лончар, рођ. 1921, земљорадник из Демеровца

Ђура Аранђела Марковић, рођ. 1888, земљорадник из Накривања

Бранко Николин Пеулић, рођ. 1911, трговац из Рогоља
Мирко Васе Пралић, рођ. 1906, земљорадник из Дворишта

Богољз^б Огњена Соврић, рођ. 1913, земљорадник из Врбе

Паво Вас^а Цекић, рођ. 1919, из Глобника

Мирко Јазе Бера, рођ. 1919, из Ахметоваца
Паво Љубана Пасић, рођ. 1924, из Катарине

Вршачка Банџа, 13. II. 1943 год.

Фелдкомандант
Фишер
генерал-мајор

БР. 158

НАРЕЂЕЊЕ КОМАНДУЈУЋЕГ ГЕНЕРАЛА И ЗАПОВЕДНИКА СРБИЈЕ ОД 16 ФЕБРУАРА 1943 ГОД. ВИШЕМ КОМАНДАНТУ СС И ПОЛИЦИЈЕ ЗА СТРЕЉАЊЕ 400 ТАЛАЦА У БЕОГРАДУ ЗБОГ УБИСТВА 4 НЕМЦА¹

ПРИЛОГ 49
Главни стан, 16.2.43

КОМАНДУЈУЋИ ГЕНЕРАЛ
И ЗАПОВЕДНИК СРБИЈЕ*

"Операт. бр. 195/43

ВИШЕМ КОМАНДАНТУ СС И ПОЛИЦИЈЕ ЗАПОВЕДНИКУ ПОЛИЦИЈЕ БЕЗБЕДНОСТИ²

У циљу репресалија за убиство 4 припадника немачке оружане силе, које је 15 II извршила једна комунистичка банда код Топонице, 13 км југоиспочно од Пожаревца,⁴ стрељати 400 комунистичких талаца који се налазе у логору у Београду.

О извршењу обавестити.

Објављивање ће извршити ова установа.

На знање:

704 ловачкој дивизији.

¹ Фрагментарна фотокопија оригинала налази се у архиви Војноисториског института под бр. 5/2, к. 27.

² Генерал-лајтнант артиљерије Бадер

³ Генерал-лајтнант СС оружја у Србији Аугуст Мајснер. Осуден од Војног суда за град Београд 22 XII 1946 год. на смрт вешањем као ратни злочинац. Љ_____

⁴ Види док. бр. 22/23. ^Л —

**ДНЕВНИ ИЗВЕШТАЈ 704 ЛОВАЧКЕ ДИВИЗИЈЕ ОД 16
ФЕБРУАРА 1943 ГОДИНЕ¹**

ПрилоХ 54

Ради 16. 2. 43 КР
обавештења: Војном заповеднику Југоистока
Опуномоћеном немачком генералу у Хрватској
Заповеднику немачких трупа у, Хрватскбј

ДНЕВНИ ИЗВЕШТАЈ ОД 16 П/1943.

704 ловачка дивизија:

16 : 1) На друму Петровац—Пожаревац, пуковника Хензела, команданта 734 гренадирског пука, у аутомобилу са једним потпоручником, једним подофициром и једним¹ војником из пратње, напала је и убила једна, вероватно, комунистичка банда у јачини од 13 лица.² При претраживању околних села, које је одмах извршено, приведено је 239 заробљених, двојица су убијени у бекству, куће у близини места напада спаљене су. У циљу репресалија нарешено је стрељање 400 комунистичких талаца.³

2) При акцији прочишћавања западно од Петровца због недозвољеног поседовања оружја убијени су један четнички курир, 1 човек и три жене, куће су спаљене.

3) 17 припадника СДС из Крепољина са оружјем је пребегло устаницима. На тамошњи логор организације Тот Иаводно је извршило препад 12 наоружаних лица у униформама СДС, рањен је један командир групе организације Тот.

4) Источно-североисточно од Пожареваца комунистичка банда је извршила препад на три општине, убијен је један бивши претседник општине.

5) Комунисти су стрељали три сељака због лојалног држања према окупациским властима.

III: У Пожаревачком округу до даљег полициски час почиње у 18 часова.

/ краљевски бугарски окупациони корпус:

16: 1) Од побеглих руских ратних заробљеника поново је у међувремену ухваћено.

¹ Оригинал у архиви Војноисториског института под бр. 4/2, к. 27.

² Напад је извршила Моравска чета Пожаревачког НОП одреда.

³ Види док. бр. 22 и 23.

2) Више случајева присилвог одвођења цивилних лица.

3) При акцији прочишћавања југоисточно јод Врњачке Бање ухапшен је један комуниста, заплемене и депоноване су две писаће машине и више гас-маски.

Комлњада Београдског гарнизди:

Ухапшено је 27 комуниста, два комунистичка вођа убијена су при пружању отпора, рањен је један српски полициски агент.

Банат: У Велином Бечкерекy је ухапшен познати комунистички функционер и убијен у бекству.

Стање путева и времена:

Температура изнад нуле, без падавина.

Командујући генерал и заповедник
Србије
Оперативни официр
Помоћник
Бодe

БР. 160

**САОПШТЕЊЕ ФЕЛДКОМАНДАНТА ИЗ ВРЊАЧКЕ БАЊЕ
ОД 18 ФЕБРУАРА 1943 ГОД. О ИЗВРШЕНОЈ ОДМАЗДИ У
КРУШЕВЦУ ЗА ПОРУШЕНУ ПРУГУ КОД ЂУНИСА¹**

САОПШТЕЊЕ

Ноћу између 12 и 13 II 1943 год. устаници су разрушили са експлозивом железничку пругу **Сталаћ—Ниш** код Ђуниса.²

За одмазду стреља'но је 17 фебруара 1943 год. у **Крушевцу** 10 комуниста, међу којима су и следећи:

Добросав Раковић, рођ. 1920, земљорадник из Текије
Драгомир Стевановић, рођ. 1899, земљорад. из Текије
Александар Филиповић, рођ. 1910, земљорад. из Текије

¹ Оригинал, написан на немачком језику, налази се у архиви Војноисториског института под бр. 25/1, к. 40—J—I.

² Акцију је извела група партизана Расинског НОП одреда.

Стојиљко Миловановић, рођ. 1922, радник из Дедине
Душан Андрејић, рођ. 1922, радник из М. Шиљеговца

Вршачка Бања, 18 II 1943 год.

Фелдк.[омандант]

Фиш.[ер]³

гене.[рал-м'ајор]

БР. 161

САОПШТЕЊЕ КОМАНДУЈУЋЕГ ГЕНЕРАЛА И ЗАПОВЕДНИКА СРБИЈЕ ОД 19 ФЕБРУАРА 1943 ГОД. О СТРЕЉАЊУ 400 ЉУДИ У БЕОГРАДУ КАО ОДМАЗДА ЗА УБИЈЕНА 4 НЕМЦА У С. ТОПОНИЦИ, СРЕЗ ПОЖАРЕВАЧКИ¹

САОПШТЕЊЕ

Комунистичке банде извршиле су, 15 фебруара 1943 г. пре иодне, препад на један немачки аутомбил.² Препад је извршен на путу између Петровца и Пожаревца код села Топонице. Том приликом мучки је убијено и опљачкано 4 путника: 2 официра,³ 1 подофицир и 1 војник а кола су спаљена.

За казну стрељано је данас у Београду 400 комуниста. Село Топоница спаљено је делимично. Неколико стотина ухапшених лица, похватаних у Округу пожаревачком¹, неће се више вратити у своја села, већ ће бити упућена на ко¹ристан рад на неко друго место. Слободно кретање грађанства у Округу пожаревачком, до даље наре¹бе, дозвољено је само до 18 часова.

Немачка војна сила није вољна да скрштених руку посматра злочиначки рад комуниста и других бунтовника.

Београд, 19 фебруара 1943 године

КОМАНДУЈУЋИ ГЕНЕРАЛ
И ЗАПОВЕДНИК СРБИЈЕ⁴

⁸ Адолф Фишер, осуђен од Војног суда за град Београд 1947 год. као ратни злочинац на смрт стрељањем.

¹ Фотокопија оригинала, штампана на немачком и српском језику, налази се у архиви Војноисториског института под бр. 26/1, к. 40—J—I.

² Напад је извршила једна десетина Моравске¹ чете Пожаревачког НОП одреда.

⁵ Види док. бр. 23.

⁴ Ген . J артиљерије Бадер

**ИЗВОД ИЗ ИЗВЕШТАЈА ОБАВЕШТАЈНОГ ОДЕЉЕЊА
КОМАНДУЈУЋЕГ ГЕНЕРАЛА И ЗАПОВЕДНИКА СРБИЈЕ
ОД 19 ФЕБРУАРА 1943 ГОД. О АКТИВНОСТИ ПАРТИ-
ЗАНСКИХ ЈЕДИНИЦА У СРБИЈИ¹**

КОМАНДУЈУЋИ ГЕНЕРАЛ
И ЗАПОВЕДНИК СРБИЈЕ

Положај, 19. II. 1943

Обавештајно одељење — Пов.бр. 575/43

ПОВЕРЉИВО

ИЗВЕШТАЈ О СИТУАЦИЈИ
ЗА ВРЕМЕ ОД 9 II ДО 18 II

Подручје Крпљеветг бугарског окуиационог И.орпуса:

У Зајечару је стрељано 10 талаца р'ади о'Дм!азде за убијене општинске чиновнике.

Комунистичка банда јужно од Књажевца била је у извештајном периоду активна и узнемиравала је препадима општине и саботажама на телефонским линијама подручје јужно и југоисточно од Књажевца. Дана 8 II комунистичка група у српским униформама извршила је препад на полицијску станицу у Књажевцу.² 14 км источно-североисточно од Соко Бање јављено је за једну групу ДМ Нод командом потпоручника Матића.

Дана 10 II прекинута је дизањем у ваздух пруга Ниш—Књажевац код Палилуле (16 км југозападно од Књажевца).³

Подоухватом бугарских трупа и СДС комунистичка банда јужно од Лесковца тешко је погођена и повукла се по деловима према западу и југоистоку од Лебана, тако да се у то[^] простору тренутно примећује само слаба комунистичка делатност.⁴

¹ Оригинал у архиви Војкаистарског инештута под бр. 23/6, к. 41—А. Изостављени текст се односи на догађаје ван Србије.

² Напад је извршила диверзантска група Зајечарско-тимочког НОП одреда.

³ Диверзију је извршила група Зајечарско-тимочког НОП одреда.

⁴ Мисли се на офанзиву Бугара и недићеваца против Првог јужноморавског НОП одреда. Види док. бр. 25.

Препади мањих комунистичких група из планине Ја-сгрепца у сврху сопственог снабдевања. Дана 12 II путнички воз Дољевац—Прокупље обасут је митраљеском ватром и оштећен је колосек. Банде у простору Крушевца узнемиравале су у ноћи уочи 12 II саботажом главну пругу Ниш—Београд, 10 км југоисточно од Сталаћа. Оне су наставиле патролне акције ради сопственог снабдевања, убиле становнике и држале пропагандне зборове.

Источно од Крушевца, једна полицаиска чета зауставила је једну банду.

До сукоба веће комунистичке банде са СДС дошле је код Мерћеза (20 км северозападно од Куршумлије) и 5 км западно од Александровца.

У Врњачкој Бањи око 25 неидентификованих бандита напали су железничку станицу, и уништили 1/2 вагона кукуруза, који је био одређен за расподелу становништву. Банда је држала СДС у шаху.

Дана 10 II једна група наоружаних људи извршила је напад на државни магацин Качерског рудника у Крагујевцу. Опљачкано је оружје и намирнице. Комунистичке банде око Аранђеловца разориле су телефонске линије и узнемиравале тамошње становнике.⁵ У том подручју предузета су хапшења. Заплењено је оружје и муниција. Сопственим подухватом прегажена је у Мрчајевцима (14 км источно од Чачка) једна банда (16 мртвих непријатеља, 43 заробљена). Заплењено оружје и муниција.

У руднику је 11 II опљачкан државни магацин.

За командујућег генерала и заповедника
Србије
Начелник штаба
Гајтнер

Експозиција:

према концепту

⁵ Акцију извели делови Првог шумадиског НОП одреда.

УПУТСТВО КОМАНДУЈУЋЕГ ГЕНЕРАЛА И ЗАПОВЕДНИКА СРБИЈЕ ОД 28 ФЕБРУАРА 1943 ГОД. О ИЗВРШЕЊУ ОДМАЗДЕ УБИЈАЊЕМ ЉУДИ¹

(Рукописом: *Прилог 96*)

Печат: Поверљиво!

Седиште штаба, 28. 2. 1943

КОМАНДУЈУЋИ ГЕНЕРАЛ
И ЗАПОВЕДНИК СРБИЈЕ

Одељење 1а, Пов. бр. 652/43

Предмет: Одмазда убијањем људи.

Све већи значај, који у сузбијању устанничког покрета у Србији добија јединствен и јасан постуиак у примени одмазди, а нарочито оних најтежих — наиме убијање људи, захтева да се прикупе и поново редигу'ју. наређења која су на снази на овој територији.

СтављаМ у дужност свима официрима И руководиоцима надлештава ко'ји спроводе мере одмазде да се тачно придржавају ниже изложених упутстава.

I. У којим случајевима долазе у обзир мере одмазде.

1.) Заштита лица:

Одмазда ће се применити за сваку повреду тела и убиство:

а) Нем'ца из Рајха или припадника немачке мањине (оружане силе, запосленог у оружаногј сили или цивила — Немца);

б) ирипадиика бугарског окупационог корпуса;

ц) лица у елужби опукационих власти, без обзира На њихову националну припадност;

д) члана Српске владе или српских руководе^ћих службеника (начелници срезова и округа, претседници општина), официра Српске државне страже, Српског добровољачког корпуса и сл.

¹ Препис оригинала на немачком језику, извршен од Комисије за утврђивање ратних злочина у Нирнбергу, налази се у архиви Војноисториског института под бр. 22/6, к. 41—А. Докуменат се објављује у српско-хрватском преводу.

Мере за одмазду ће се применити само у случају:

- а) ако се извршиоци не ухвате у року од 48 часова;
- б) ако је напад, на лице које ужива заштиту, извршен из политичких разлога; и
- в) ако је напад проузроковао телесну повреду или смрт. Отомо лице сматраће се мртвим, ако се не врати по истеку одређеног рока.

Примена одмазде за погинуле у борби или рањене наоружане припаднике окупационих власти или српских наоружаних формација зависи од тога да ли је до погибије или рањавања дошло услед непријатељског *препада* или у току *сопствених* акција (на пример преметачина или хапшења). У последњем случају, мере одмазде обично не долазе у обзир.

2.) *Заштита објеката:*

Сем тога, одмазда ће се применити за сваки **напад** на постројења важна за рат, нарочито на саобраћајна средства и комуникације, постројења за везу, индустријска постројења и постројења за снабдевање, **Под** условом,

- а) да је проузрокована штета, и
- б) да нападачи нису могли бити ухваћени у року од 48 часова.

II. Квоте за одмазду:

До даљег — уколико се у поједином' случају, не одреди други број — важи овај пропис:

- 1.) За 1 убијеног Немца, Или
1 убијеног Бугарина,
гине 50 талаца,
за 1 рањеног Немца, или
1 рањеног Бугарина,
гине 25 талаца.
- 2.) За једно убијено лице, заштићено **одредбама** гаод I, 1 ц) и д),
гине 10 талаца,
за 1 рањено лице
гине 5 талаца.
- 3.) За сваки напад на објекте, заштићене одредбама Уод I '2), може, према тежини случаја, бити стрељано
/ до 100 талаца.

У лакшим случајевима довољно је примеити колективне казне (паљење кућа, новчане казне, чување страже по казни, хапшење итд.).

III. Над којим лицима треба извршити егзекуцију ради одмазде?

1.) Поступак да се, после неког напада или акта саботаже, из ближе околине места где је дело учињено, хапсе лица без одабирања ради вршења одмазде, доводи до колебања поверења у праведност окупационе власти, и тера и лојални део становништва у шуме.

Због тога се забрањује овај начин извршења мера за одмазду.

Ако се истрагом на лицу места утврди отворео или прикривено саучесништво или свеоно пасивно држање извесних лица према нападачима, онда се првенствено имају стрељати та лица као *помашчи бандита*. У огласу треба изричито указати на њихово саучешће у кривици.

2.) Уколико се такви саучесници не пронађу, мора се прибећи хапшењу оних лица која, иако са конкретним делом немају везе, ипак треба сматрати *суодговорним*. На првом месту су суодговорна она лица која се изјасне било за *Дражу Михаиловића* било за *комунизам*.

3.) За одмазду *неће* се узети:

а) лица, која су својим држањем доказала да су противници устаничких циљева, или она, као напр. службеници који лично припадају заштићеном кругу лица.

У нарочито оправданим случајевима одлуку доноси Командујући генерал и заповедник.

б) Жене и омладинци испод 16 година. Ови се могу стрељати само као *извршиоци* или *помтачи бандита*.

4.) Лица, према овим гледиштима подесна за опште одмазде, по правилу ставља на расположење командант полиције безбедности из реда оних *сужњивих* која су му у току акција трупе и полиције као таква предата, сходно наређењу I, а, пов. бр. 509/42 од 4. 11. 1942 г. уколико се иста не би морала отпустити као невина или упутити на слободан или принудан рад (таоци који су намењени за одмазду).

5.) Ови таоци прикупиће се по окрузима у *логоре за таоце*. Једновремено издаће се и заповест за уређење лопора талаца.

У логорима стално држати довољан број талаца.

Уколико се у поједином случају не би располагало одговарајућим таоцима или број расположивих талаца не би био довољан, недостајући број узмеће се из суседног логора или из сабирног логора у Београду.

6.) Уколико би биле потребне посебне *акције за прибављање талаца* то ће се на првом месту прибећи узимању сумњивих лица наведених у провереним списковима српских начелника округа (види одељ. Iа, бр. 184/43) од 14. 2. 43. Акције ће наређивати фелдкоманданти уз сагласност Командујућег генерала и заповедника (одељење I а).

7.) У појединим случајевима, од расположивих талаца одабраће се они који су крвном везом или као једном ишљеници повезани са кругом вероватних извршилаца. При тренутно постојећем непријатељству између двеју група устаника, узимање чланова комунистичке партије за одмазду за нападе извршене од присталица ДМ или обратно, биће за извршиоце пре шпстрек него застрашивање. Због тога ће избор талаца у поједином случају зависити од политичке припадности извршилаца. Када се то не би могло утврдити, за одмазду ће се узимати подједнак број комуниста и припадника ДМ. Предвиђени за стрељање треба, по Могућству, да потичу из оног краја где су извршиоци завичајни, или где је дело извршено.

IV. Које су власти надлежне за извршење мера одмазде?

1.) Завођење мера за одмазду Иокрећу *фелдкоманданти* Они оцењују по саслушању заинтересованих установа, дали у поједином случају Постоје услови за извршење мера одмазде. У датом случају фелдкомандант доставља Командујућем генералу и заповеднику предлог за извршење одмазде. Предлог мора да садржи: кратак приказ стања ствари, настале губитке, односно штете, политичку припадност извршиоца, број талаца предвиђених за стрељање.

2.) *Коиндујући генерал и заповедник* одлучује писменим наређењем или депешом о извршењу предложене егзекуције.

3.) За извршење мера одмазде фелдкомандант одређује оног *крајекоманданта* на чијем подручју је дело извршено, или на чијем подручју извршиоци завичајни. Крајско-

мандант предлаже у поједином случају фелдкомандинту, пошто се претходно консултује с надлежно[^] испоставом Службе безбедности и пошто саслуша мишљење надлежног српског начелника округа, она лица која су сходно одредби под III тач. 7., подесна за стрељање.

4.) За *извршење стрељања* надлежни крајскомандант даје потребна упутства. Трупa и полиција дужне су да изађу у сусрет његовом захтеву за извршење стрељања. Уопште узев, за губитке које су претрпеле трупе, извршиће одмазду *"оне саме."* Полиција одређује из свог састава вод за извршење стрељања за одмазду сопствених губитака, а сем тога и за нападе на заштићена невојна лица и објекте.

5.) Стрељање талаца врши се, уопште узев, без присуства становништва и на забаченим местима. Српска ходочашћа не смеју се стварати. Укопавање се мора извршити довољно дубоко. Преко надлежне крајскомандантуре доставиће се списак стрељаних фелдкомандантури, која на посебан захтев издаје умрлице.

6.) Крајскомандант, одговоран за извршење мера одмазде, извештава одмах фелдкоманданта о извршењу. Овај наређење обнародовање извршеног стрељања и депешом¹ извештава Командујућег генерала и заповедника Србије (одељење I а). Плакат о обнародовању има да се достави накнадно.

V. Обнародовање мера одмазде.

Пошто мере одмазде не претстављају само казну за извршени злочин, већ пре свега служе за то да својим застрашујућим¹ дејством спрече будуће злочине, мора се свака мера одмазде обнародовати. Због тога се морају мере одмазде објавити тако, да допру до извршилаца и њихких блиских кругова. У тексту огласа мора се истаћи нискост дела као и саучесништво стрељаних. Зато стрељане не треба означавати као „лица“, већ као комунисте, припаднике Михаиловића, помагаче бандита, итд. Огласе потписивати са „Фелдкомандант“.

VI. Таоштво ухапшених ради одмазде.

1.) Сва лица ухапшена ради одмазде, која се налазе у логорима крајскомандантура, важе као *таоци*. Зато се имају увек објављивати становништву на подручју командантура

имена оних који се налазе у лопорима, уз претњу да та лица својим' главама одговарају за извесна ремећења јавног поретка, сходно одељку I. Ако у појединим случајевима трупи буду потребни таоци, исти ће се углавном узимати из логора надлежних крајскомандантура.

2.) Уколимо се извесна лица на основу досада издатих наређења налазе на чувању као *таоци* код потчињених јединица и установа, шефови установа одлучују уз сагласност Службе безбедности која ће лица, подесна за таоце на основу одељка III тач. 1.), бити пребачена у логоре за таоце. Замена ових лица, која је досада вршена, отпада. *Сва остала лица отпустити.*

Т! О извршењу известити до 20. 3. 1943.

3.) Ако се у извесним' случајевима и поред тога укаже потреба за хапшењем' лица као талаца ради спречавања очекиваних атентата или напада, има се поступити сходно одредби под III:

По питању надлежности и поступка при егзекуцији ухапшених за одмазду, важе одговарајуће одредбе из одељка IV.

VII. Ступање на снагу.

У случају примене одмазде поступиће се по овом наређењу одмах по Иријему истог, а најкасније почев од б. 3. 1943.

Стављају се ван ошге елдећа наређења:

1.) Војног заповедника Србије — Управни штаб — Пов. бр. 144/41, VII од 17. 7. 41, одељ. II, тач. 4, одељ. IV, тач. 3.

2.) Сва наређења наведена у списку Опупом'оћ. команд. генерала у Србији I ц Пов. бр. 759/42 од 12. 2. 1942.

3.) Опупомоћеног ко'манд. генерала у Србији — Упр^авни штаб/командни штаб I а Пов. бр. 197/42 од 20. 2. 1942.

4.) Команд. ген. и зап. Србије — Управни штаб/1 ц Пов. бр. 532/42 од 21. 4. 1942.

5.) Команд. ген. и зап. Собије — Управни штаб/1 ц Пов. бр. 861/42 од 14. 11. 1942.

6.) Команд^^ен. и зап. Србије, одељ./1 а Пов. бр. 5995/42 од 22. <1. 42.

7.) Команд. ген. и зап. Србије, /! а Пов. бр. 6090/42
од 1. 12. 1942.

Бадер с.р.

Достављено:

704. пеш. див. 3 X
Фелдкомандантурама
Крајскомандантурама
Немачком официру за везу при буг. окупационом корпусу
Вишем СС и вођи полиције
Команданту полиције за поредак
Команданту полиције безбедности
Опуномоћенику Мин. спољ. послова
Организацији Тот
Вишем¹ команданту за везу
Оберквартирмајстеру
I Ц
За ратни дневник

БР. 164

САОПШТЕЊЕ ФЕЛДКОМАНДАНТА ИЗ ВРЊАЧКЕ БАЊЕ ОД 5 МАРТА 1943 ГОД. О ОДМАЗДИ ЗА ИЗВРШЕНИ НА- ПАД НА ПРУЗИ ЧАЧАК—ЛАЈКОВАЦ¹

САОПШТЕЊЕ

Ноћу између 10/11 II 1943 године извршен је један разбојнички напад на станице Бањани, Угриновци и Штавица на прузи Чачак—Лајковац, опљачкане су станичне благајне и разорена станична постројења.²

Пошто није тачно утврђено из којег су среза нападачи, то је за одмазду стрељано на дан 5 марта 1943 године у Крагујевцу 30 комуниста и присталица Драже Михаиловића, односно њихових помагача — бандита, из^еђу осталих следећи:

- 1) Радомир Војици, стар 55 година, сељак из Мисаче
- 2) Станиша Минић, стар 42 године, сељак из Бање
- 3) Драгомир Јоксимовић, 45 година, сељак из Орашца
- 4) Велимир Петровић, стар 56 годна, сељак из Раниловића

¹ Оригинал, штампан на немачком и српском језику, налази се у архиви Војноисториског инетитута под бр. 127/1, к. 40—J—I.

² Напад је извршила Прва и Трећа чета Првог шумадиског НОП одреда. Види док. бр. 27.

5) Илија Јовановић, стар 39 подина, претсед. општ. из Блазнаве

6) ДрагШир Ј. Савић, стар 32 године, ковач из Доње Шаторње

7) Пантелија Јере'м'ић, стар 38 лод., гостионичар из Аранђеловца

8) Милорад Радосављевић, опанчар, стар 43 године, из Белановице.

Врњачка Бања,
- 5-Ш-1943 године

ФЕЛДКОМАНДАНТ³

БР. 165

САОПШТЕЊЕ ФЕЛДКОМАНДАНТА ИЗ ВРЊАЧКЕ БАЊЕ ОД 10 МАРТА 1943 ГОД. О СТРЕЉАЊУ 80 ЉУДИ КАО ОДМАЗДА ЗА РАЗАРАЊЕ РУДНИКА ВРБИЦА И ОПЛЕНАЦ¹

САОПШТЕЊЕ

1) Ноћу између 20/21 II 1943 нападнути су рудници Врбица и Опленец од комуниста и делимично су разорени.

2) Ноћу између 21/22 II 1943 године напали су шмунисти општину Белановица и убили заступника средњег начелника

Милорада Младеновића

чиновника средњег начелства

Радојицу Јовановића

и судију средњег суда

Печронијевића Војислава.

3) На дан 23 II 1943 године разорили су комунисти телефонску линију у близини Тополе.²

За одмазду за ова злочиначка дела, стрељано је на дан 9 и 10 III 1943 у Београду и Крагујевцу 80 комуниста, између осталих следећи:

³ Генерал-мајор Фишер

¹ Фотокопија оригинала налази се у архиви Војноисториског института под бр. 28/1, к. 40—J—I.

² Акције рудницима Врбици и Опленцу, у Белановици код Тополе, извршиле су јединице Првог шумадишког НОП одреда. О овом види док. бр. 27.

- 1) Јоксимовић Јован, рођ. 1922, студент, из Баточине
- 2) Бабић Спаоје, рођ. 1913, железнички чиновник, из Берана
- 3) Петковић Војислав, рођ. 1918, стругар, из Лајковца
- 4) Стефановић Драшко, рођ. 1914, судски приправник, из Београда
- 5) Миленковић Павле, рођ. 1921, пограничар, из Крушевца
- 6) Тодоровић Драшслав, рођ. 1910, земљорадник, из Парцана
- 7) Вићентијевић Јаков, рођ. 1906, земљорадник, из Парцана
- 8) Живковић Драгољуб, рођ. 1922, трговачки намештеник, из Петровца
- 9) Кокић Милутин, рођ. 1920, опанчар, из Бечевице
- 10) Чекаревац Сава, рођ. 1904, седлар, из Крагујевца.

Врњачка Бања, дана
10 III 1943 год.

ФЕЛДКОМАНДАНТ⁸

БР. 166

САОПШТЕЊЕ ФЕЛДКОМАНДАНТУРЕ ВРЊАЧКА БАЊА ОД 13 МАРТА 1943 ГОД. О СТРЕЉАЊУ 20 ЉУДИ ЗБОГ УБИСТВА ПРЕТСЕДШИКА ОПШТИНА У ТОПОНИЦИ И РАКИНЦУ, СРЕЗ ПОЖАРЕВАЧКИ¹

САОПШТЕЊЕ

Ноћу између 2/3 III 1943 године убијени су од комуниста претседници општина

Најдан Живковић из Топонице
Чедомир Радмановић из Ракинца.

За одмазду за ова кукавичка убиства, стрелано је 13 III 1943 у Јагодини 20 комуниста, између осталих следећи:

- 1) Стојановић Радивоје, рођ. 1902 год., из Дубнице
- 2) Јевтић Александар, рођ. 1922 год., Из Цикота
- 3) Вучковић Јаков, рођ. 1912 год., из Дубља
- 4) Николић Марисав, рођ. 1887 шд., из Бунара
- 5) Пантић Петроније, рођ. 1899 год., из Међуреча
- 6) Зарић Аврам¹, рођ. 1899 год., из Деонице

³ Генерал-мајор Фишер

¹ Оригинал, штампан на немачком и српском језику, налази се у архиви Војноисториског института под бр. 29/1, к. 40—J—I.

- 7) Соколић В. Ђерафим, рођ. 1894 год., из Јагодине
- 8) Андрејевић Драгољуб, рођ. 1921 год., из Ђуприје
- 9) Петровић Милан, рођ. 1911 год., из Витежева
- 10) Петровић Стојан, рођ. 1905 год., из Бобова
- 11) Јовановић Драгољуб, рођ. 1922 год., из Медојевца
- 12) Симић Никола, рођ. 1906 год., из Смедер. Паланке
- 13) Винко Дирок, рођ. 1882 год., из Костов² у Сл. Приморју са стапом у Јагодини.

Врњачка Бања, дана
13 III 1943 год.

ФЕЛДКОМАНДАНТ³

БР. 167

САОПШТЕЊЕ ФЕЛДКОМАНДАНТА У ВРЊАЧКОЈ БАЊИ ОД 25 МАРТА 1943 ГОД. О СТРЕЉАЊУ 20 ЉУДИ ЗБОГ РУШЕЊА ТЕЛЕФОНСКИХ ЛИНИЈА¹

САОПШТЕЊЕ

Ноћу између 18 и 19 III 1943 године престругано је код Даросаве (десет километара североисточно од Аранђеловца) 30 телеграфских стубова; и у ноћи између 25 и 26 III 1943 године, на Путу између Доше Шаторње и Тополе, престругано је 14 телеграфских стубова и разорен је телефонски вод, од стране комунистичких бандита.²

За одмазду ове бесмислене разбојничке саботаже, стрељано је 25 III 1943 године у Крагујевцу 20 комуниста, међу којима елдећи:

1. Никодијевић Живадин, стар 36 год., из Ломнице
2. Младеновић Миодраг, стар 40 год., из Ратковића
3. Латић Милојко, стар 50 год., из Плане
4. Милановић Танасије, стар 41 год., из Дубнице
5. Вељковић ТаНасије, стар 37 год., из Дубнице.

Врњачка Бања, 25 III 1943 год.

ФЕЛДКОМАНДАНТ³

² Вероватно Кастав код Ријеке. У оригиналу је ова реченица дописана мастилом.

³ Генерал-мајор Фишер

¹ Оригинал, штампан на немачком и српском језику, налази се у архиви Војноисториског института под бр. 30/1, к. 40—J—I.

² Ове две акције извршили су делови Првог шумадишког НОП одреда.

³ Генерал-мајор Фишер

НАРЕЂЕЊЕ КОМАНДУЈУЋЕГ ГЕНЕРАЛА И ЗАПОВЕДНИКА СРБИЈЕ ОД МАРТА 1943 ГОД. ФЕЛДКОМАНДАНТУРИ 610 ДА СТРЕЉА 10 ЉУДИ КАО ОДМАЗДУ ЗА ИЗВРШЕНУ АКЦИЈУ НА ПРУЗИ КОД ДАРОСАВЕ¹

ФЕЛДКОМАНДАНТУРИ 610³

У циљу реиресалија за препад извршеи између 27 И 28 III на железничку станицу Даросава, разарање телефонских уређаја и скретница — стрелјати 10 комуниста. О извршењу обавестити прилажући један примерак објаве.

Командујући генерал и заповедник
Србије
Операт. бр. 389/43
(Параф нечитак)

БР. 169

УПУТСТВО КОМАНДУЈУЋЕГ ГЕНЕРАЛА И ЗАПОВЕДНИКА СРБИЈЕ ОД 3 АПРИЛА 1943 ГОД. О СПАЉИВАЊУ НАСЕЉА И КУЋА¹

Главни етан, 3. 4. 1943

ТАЈНО!

КОМАНДУЈУЋИ ГЕНЕРАЛ
И ЗАПОВЕДНИК СРБИЈЕ

Операт. одељ. т. бр'. 1128/43

Предмет: Спаљивање насеља и кућа. —•

1) Спаљивање зграда у току борбених акција сме се вршити само по наређењу неког официра.

2) Накнадно спаљивање кућа после борби јесте *репресивна мера*. Она је повезана са одобрењем надлежних фелдкоманданата. При издавању одобрења треба се придржавати строгог мерила. Ни у ком сл/чају се не смеју бесмислено

¹ Оригинал се налази у архиви Војноисториског института под бр. 9/2, к. 27.

² Фелдкомандантура у Врњачкој Бањи

¹ Оригинал се налази у архиви Војноисториског института под бр. 1.1/2, к. 27.

спаљивати читава *села* кад су утврђене *куће* помагача бандита или криваца. У том случају спалити само њихове куће.

3) Пре спаљивања специјални одреди (фелдјандармерија) треба да обезбеде сва привредна добра и залихе и касније спроведу погодно коришћење. По сваку цену се мора избећи давање утиска пљачке. Становништву и месним српским властима треба указати на изричито казнен карактер предузете мере.

4) Мушко становништво спаљених кућа треба употребити као таоце или послати на рад. Они ни у ком случају не смеју као бескућници остати у земљи.

Бадер

Ексцеловно:

104 ловачка дивизија — 3 примерка

1 брдска дивизија — 3 примерка

Фелдкомандантуре

Окружне командантуре

Немачки официр за везу при I краљ. бугарском окупационом корпусу

Виши командант СС и полиције

Командант полиције поретка

Командант полиције безбедности

Организација Тот

Виши командант веза

Командант позадијне

Обавештајни официр

КТБ

БР. 170

ОБЗНАНА КРАЈСКОМАНДАНТА У ПОЖАРЕВЦУ ОД 3 АПРИЛА 1943 ГОД. О СТРЕЉАЊУ 75 ЉУДИ ЗБОГ УБИСТВА ЈЕДНОГ НЕМЦА ИЗ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ТОТ¹

ОБЗНАНА

Дана 2 априла 1943 год. на 6 км источно од Пожаревца

Убијен је један немачки припадник организације Тот и један Србин тешко рањен.²

¹ Оригинал, штампан на немачком и српском језику, налази се у архиви Војноисториског института под бр. 33/1, к. 40—J—1.

² Акцију је извршила једна петорка Моравске чете Пожаревачког НОП одреда. Види док. бр. 47.

Од истих разбојника су
и 2 теретна аутомобила запаљена
За тај препад је 4 IV 1943 године
Стрељано 75 комуниста

Пожаревац 3 априла 1943 год.

Крајскокомандант
мајор
Клаузен

БР. 171

**САОПШТЕЊЕ ФЕЛДКОМАНДАНТА ИЗ ВРЊАЧКЕ БАЊЕ
ОД 9 АПРИЛА 1943 ГОД. О СТРЕЉАЊУ 40 ЉУДИ ЗБОГ
ИЗВРШЕНИХ АКЦИЈА ПАРТИЗАНА НА ПРУГЕ И ТЕЛЕ-
ФОНСКЕ ВЕЗЕ У ШУМАДИЈИ¹**

САОПШТЕЊЕ

1. Ноћу 28 III 1943 године 'разорши су комунисти теле-
фонске линије и скретнице на железничкој станици Да-
росава код Аранђеловца.

2. Ноћу 31 III 1943 год. комунисти су у Руднику пре-
секли 7 телеграф. стубова.

3. Ноћу 31 III 1943 године запалши су комунисти у
Руднику поштански архив и разорили су постројења поште.

4. Ноћу 1 IV 1943 год. разорена је железничка пруга
и зграда железничке станице Крива Река.²

За одмазду за ова неодговорна и Елочиначка дела са-
ботаже стрељано је на дан 8 IV 1943 године у Крагујевцу,
40 комуниста, између осталих следећи:

Спасојевић Радисав, 29 година стар, из Бранчића
Мирковић Милош, 47 година стар, из Јеловика
Аксентијевић Војислав, 42 године стар, из Јеловика
Јоксић Гвозден, 23 године стар, из Д. Врбаве
Миловановић Александар, 43 године стар, из Аранђе-
ловца

Стојановић Драгутин, 38 година стар из Буковице

¹ Фотокопија оригинала, штампаног на немачком и српском је-
зику, налази се у архиви Војноисториског института под бр. 34/1,
к. 40—J—I. j

² Све ове акције извели су делови Првог нумадиског НОП од-
реда. Види док. бр. 42.

Богдановић Јоца, 57 година стар, из Буковице
Ранковић Милојко, 30 година стар, из Војковаца

Врњачка Бања
дана 9 IV 1943 год.

ФЕЛДКОМАНДАНТ³

БР. 172

САОПШТЕЊЕ ФЕЛДКОМАНДАНТА ИЗ ВРЊАЧКЕ БАЊЕ ОД 16 АПРИЛА 1943 ГОД. О СТРЕЉАЊУ 10 ЉУДИ ЗБОГ УБИСТВА ПРЕТСЕДНИКА ОПШТИНЕ У ПЛАСКОВЦУ КОД ТОПОЛЕ¹

САОПШТЕЊЕ

На дан 23 III 1943 године одведен је претседник општине
Пласковац (7 км ј.з. од Тополе) од стране комуниста и на,
сеоском гробљу убијен.

За одмазду за ово кукавичко убиство стрељано је на
дан 16 IV 1943 шдине у Крагујевцу 10 комуниста.

Између осталих следећи:

Ђорђевић Јован, рођ. 1888 год., из Врбице
Герасимовић Тихомир, рођ. 1897 год., Из Даросаве
Јовановић Лазар, рођ. 1893 год., из Буковика
Радочић Богдан, рођ. 1901 год., из Даросаве
Стојановић Живорад, рођ. 1922 год., из Буковика.

Врњачка Бања
дана 16 — IV 1943 год.

ФЕЛДКОМАНДАНТ²

⁸ Генерал-мајор Фишер

¹ Оригинал, штампан на немачком и српском језику, налази се
у гшЈини Војноисториског института под бр. 36/1, к. 40—J—I.

Генерал-мајор Фишер

**САОПШТЕЊЕ КРАЈСКОМАНДАНТА ИЗ ПОЖАРЕВЦА
ОД 16 АПРИЛА 1943 ГОД. О СТРЕЉАЊУ 30 ЉУДИ ЗБОГ
УБИСТВА ПРЕТСЕДНИКА ОПШТИНЕ И НАПАДА НА
ЖЕЛЕЗНИЧКУ СТАНИЦУ У СИРАКОВУ¹**

САОПШТЕЊЕ

На дан 10 априла 1943 убијен је председник општине из Сиракова а железничка станица Сираково је нападнута и бпљачкана.² Ноћу између 9 и 10 априла 1943 извршено је дело саботаже од стране бандита Иа телефонској линији Пожаревац—Кучево код станице Звизд.

Као репресалија за извршена дела,
стрелјано је

на дан 16 априла о. г.

30 комуниста

16 априла 1943 шдине

Пожаревац

Крајскокомандант

Клаузен

мајор

БР. 174

**ОБЈАВА КРАЈСКОМАНДАНТУРЕ ИЗ ЗАЈЕЧАРА ОД 23
АПРИЛА 1943 ГОД. О НАПЛАТИ КАЗНЕ ОД СРЕЗА ЗА-
ГЛАВСКОГ И О ХАПШЕЊУ ТАЛАЦА¹**

ОБЈАВА

У фебруару ове год. телеграфске линије на подручју Среза заглавског разорене су од устаника.²

Као одмазда по наређењу Командујућег генерала и заповедника у Србији телеграфске линије Књажевац—Сврљиг и Књажевац—Сокобања у марту за време од 4 недеље од припадника граничних општина су чућане, осим тога је Срез заглавски платио новчану казну од 1,000.000 динара.

¹ Фотокопија оригинала, штампаног на немачком и српском језику, налази се у архиви Војноисториског института под бр. 37/1, к. 40—Ј—1.

² Лкцију је извршила Моравска чета Пожаревачког НОП одреда.

¹ Препис оригинала налази се у архиви Војноисториског института.

² Акцију је извршила Заглавска чета Зајечарско-тимочког НОП одреда.

Као мера безбедности, ради спречавања даљих напда по наређењу Командујућег генерала и заповедника у Србији, притворено је следећих 20 лица из Среза заглавског као таоди, који својим животима Јамче за даља разарања телеграфских линија у Срезу заглавском:

1. — Милосављевић В. Цветко, рођен 1888, земљорадник
 2. — Никић В. Бранко, рођен 1925, земљорадник
 3. — Илић С. Сава, рођен 1900, земљорадник
 4. — Виденовић Драгољуб, рођен 1924, ђак
 5. — Милојевић ЈБ. Војислав, рођен 1923, ђак
 5. — Чукић М. Наталија, рођена 1923, учитељица
 7. — Тодоровић Живка, рођена 1910, сврш. матуранткиња
 8. — Богосављевић Т. Петар, рођен 1886, земљорадник
 9. — Димитријевић Т. Петар, рођен 1882, земљорадник
 10. — Ристић С. Милан, рођен 1908, земљорадник
 11. — Петровић С. Милан, рођен 1904, земљорадник
 12. — Милић В. Станимир, рођен 1901, земљорадник
 13. — Васић С. Божидар, рођен 1903, земљорадник
 14. — Цојић С. Вукосава, рођена 1889, домаћица
 15. — Милосављевић Д. Јула, рођена 1893, домаћица
 16. — Ђордановић С. Веселин, рођен 1894, земљорадник
 17. — Виденовић М. Миодраг, рођен 1926, земљорадник
 18. — Милорадовић З. Коравиљка, рођена 1885, домаћица
 19. — Милановић М. Цвета, рођена 1903, домаћица
 20. — Младеновић С. Станица, рођена 1900, домаћица
- Зајечар, 23 априла 1943 шд.

КРАЈСКОМАНДАНТУРА³

БР. 175

НАРЕЂЕЊЕ КОМАНДУЈУЋЕГ ГЕНЕРАЛА И ЗАПОВЕДНИКА СРБИЈЕ ОД АПРИЛА 1943 ГОД. ФЕЛДКОМАНДАНТУРИ У НИШУ О ИЗВРШЕЊУ ОДМАЗДЕ И ПРИКУПЉАЊУ ТАЛАЦА¹

КОМАНДУЈУЋИ ГЕНЕРАЛ
И ЗАПОВЕДНИК СРБИЈЕ

Операт. одељење, бр. 410/43

Веза: 1) Допис обавештајног одељења Од 31 III 1943
2) Усмени разговор између ратног управног саветника Дитриха и поручника Бодеа.

Предмет: Мере одмазде.

³ Командант немачке Окружне команде у Зајечару Шулце Ланге, осуђен од војног суда Треће армије 9 III 1947 год. на смрт стрељањем као ратни злочинац.

¹ Оригинаал се налази у архиви Војноисториског института под бр. 12/2, к. 27.

ФЕЛДКОМАНДАНТУРИ 809

1) Уз стављање ван снаге наређења далекописачем Оперативног одељења бр. 286/43 од 3 III 43 и Операт. бр. •342/43 од 19 III 43 одобрава се стрелјање комунистичких талаца због разарања жичане железнице у Мајданпеку и препада на салаше код Зајечара. О извршењу обавестити до 15 IV 1943.

2) Треба се старати да у логорима талаца увек има на располагању довољно талаца. Ако прилив талаца из текућих акција не буде довољан, треба да у изразито бандитским подручјима I краљевски бугарски окупациони корпус или полиција припреме акције у циљу прикупљања талаца.

Одобравање у конкретним случајевима задржавам за себе.

Бадер

Експедовано:

Командант полиције безбедности
Немачки официр за везу при I Краљевском бугарском окупационом корпусу

БР. 176

САОПШТЕЊЕ ФЕЛДКОМАНДАНТА ИЗ ВРЊАЧКЕ БАЊЕ ОД 12 МАЈА 1943 ГОД. О СТРЕЉАЊУ 10 ЉУДИ ЗБОГ ИЗАЗВАНОГ СУДАРА НА ЖЕЛЕЗНИЦИ КОД КРУШЕВЦА¹

САОПШТЕЊЕ

2 V 1943 год. разрушили су комунисти у разбојничкој намери телефонска и телеграфска постројења на станици Кошеви, 8 км¹ зап. од Крушевца. Једна локомотива је стављена у покрет без машиновође у иравцу Крушевца, где је проузроковала судар, у Кома је један лолчач рањен.²

За одмазду ове неодговорне саботаже стрелјано је у Београду и Крушевцу на дан 12-V-1943 год. 10 комуниста. Између осталих:

Исидор Миловановић, рођ. 1912 год., из Трмчара
Вукоман Миленковић, рођ. 1920 год., из Вучака

¹ Оригинал, штампан на српском и немачком језику, налази се у архиви Бојноисториског института под бр. 38/1, к. 40—J—1.

² Акцију је извела диверзантска група Расинског НОП одреда.

Радолуб Вукићевић, рођ. 1923 год., из Вучака
Живорад Николић, рођ. 1925 год., из Вучака
Матија Нешковић, рођ. 1900 год., из Лучица

Врњачка Бања, дана 12 V 1943 год.

ФЕЛДКОМАНДАНТ³

БР. 177

ИЗВОД ИЗ РАТНОГ ДНЕВНИКА 104 ЛОВАЧКЕ ДИВИЗИЈЕ ЗА ВРЕМЕ ОД 25 АПРИЛА ДО 14 МАЈА 1943 ГОДИНЕ¹

РАТНИ ДНЕВНИК

104 ловачке дивизије

зМочет: 1 IV 1943

завршен: 9 VII 1943

104 ловачка дивизија потчињена

ћд 1 IV 1943 до 9 VII 1943

Командујућем генералу
и заповеднику Србије

Дан, место
емештаја,
време

Приказ догађаја

Примедбе (и губици у оружју и зпреми, указујући на прилоге)

25 IV 1943
Пожаревац
облачно,
повремено
киша

Командујући генерал и заповедник Орбије наредио је дивизији као меру одмазде за стрелаање 3 заробљена немачка војника од стране комуниста, на дан 23 IV код Биновца:

Генерал-мајор Фишер
ЈХТ²ригинал се налази у архиви Војноисториског института под к. 42.

Дан, место
смештаја,
време

Приказ догађаја

Примедбе (и гу-
бици у оружју и
опреми, указују-
ћи на прилоге)

- 1.) Место Биновац иселити и спалити, такође мушкарце од 16 до 60 година упутити у Немачку на принудни рад.
- 2.) На месту препада стрељати 150 комуниста из Младеновачког и Смедеревског среза који су у затвору у Београду.

6 V 1943
Пожаревац
облачно,
повремено
киша

У Пожаревцу је Служба безбедности стрељала 27 комуниста као меру одмазде за убиство председника општине и деловање из Вошановца (10 км југозападно од Петровца).

14 V 1943
Пожаревац
сунчано,
топло

Командујући генерал и заповедник Србије наредио је дивизији као> меру одмазде за препад на пругу у близини станице Дражањ—Шепшин, да стреља 125 комунистичких талаца и да исели села Камендо и Дубону.

фон Лудвшер

**САОПШТЕЊЕ ФЕЛДКОМАНДАНТА ИЗ ВРЊАЧКЕ БАЊЕ
ОД 17 МАЈА 1943 ГОД. О СТРЕЉАЊУ 10 ЉУДИ У КРА-
ГУЈЕВЦУ ЗБОГ ПОГИБИЈЕ 5 ПРИПАДНИКА СДС КОД
БЕЛАНОВИЦЕ¹**

САОПШТЕЊЕ

5 V 1943 вко 50 комуниста напало је из заседе, 7 км југ. ист. од Белаиовице (на Друму за Босуту), намештенике који су од стране окупаторске силе намештени. Пет припадника Срп. др. страже су убијени.²

За одмазду за ово кукавичко дело стрељано је 17 V 1943 год. у **Крагујевцу** 10 комуниста.

Између осталих:

Светозар ПопОвић, рођ. 1908, из Жабара
Живомир Гајић, рбђ. 1910, из Зашрице
Илија Марковић, рођ. 1891, из Рајковца
Никола Милановић, рођ. 1914, из Живковаца
Велибор Протић, рођ. 1920, из В. Плане.

Врњачка Бања, дана 17 V 1943 год.

ФЕЛДКОМАНДАНТ³

БР. 179

**САОПШТЕЊЕ ФЕЛДКОМАНДАНТА ИЗ БЕОГРАДА ОД 26
МАЈА 1943 ГОД. О СТРЕЉАЊУ 125 ЉУДИ ЗБОГ 2 УБИ-
ЈЕНА И 1 РАЂЕНОГ НЕМЦА КОД С. ДРАЖАЊ¹**

САОПШТЕЊЕ

На дан 13 маја 1943 године, На станици Дражањ-Шепшин, Срез грочански, ^ападнути су из заседе од стране комунистичких бандита немачки војници. Том приликом погинула су двојица, а један је рађен.²

¹ Оригинал, штампан на немачком и српском језику, налази се у архиви Војноисториског института под бр. 39/1, к. 40—J—I.

² Напад је извршила Рудничка чета Првог шумадског НОП одреда. Види док. бр. 60.

³ Генерал-мајор Фишер

¹ Оригинал, штампан на немачком и српском језику, налази се у архиви Војноисториског института под бр. 14/1, к. 40—J.

² Напад је извршила Прва чета Космајског НОП одреда. Види док. бр. 57.

Као одмазда за овај злочин данас је стрељано на лицу места

125 КОМУНИСТА

и ЊШшин **јатака** из срезова Грочанског, Младеиовачког и, Космајског. **Међу њима се налазе:**

Живојиновић Момчилр, студент, рођ. 7 фебр. 1920 у Америћу код Младеиовца

Маиојловић П. Славко, прив. чин., рођ. 20 марта 1901 у Младеновцу

Милошевић Драшљуб, студ. мед., рођ. 5 октобра 1901 у Кораћици

Ратковић Александар, геометар, рођ. 22 јуна 1914 у Младеновцу

Тосић Милан, шлосер, рођ. 3 октобра 1912 у Дрнишу

Радојевић Тихомир, механичар, рођ. 3 октобра 1920 у Кораћици

Сердаревић Божидар', земљорадник, рођ. 16 септембра 1923 у Кораћици

Вилимановић Момчило, студент, рођ. 24 августа 1924 у Чачку

Ђурић Будимир, обућар, рођ. 20 јан. 1903 у Младеновцу

Петровић Радисав, радник, рођ. 5 марта 1911 у Ковачевцу.

Према селу Дражњу нису примењене мере одмазде из разлога што су становници Дражња активно суделовали у гоњењу комунистичких бандита.

Београд, 26 маја 1943

ФЕЛДКОМАНДАНТ³

БР. 180

САОПШТЕЊЕ ФЕЛДКОМАНДАНТА ИЗ НИША ОД 4 ЈУНА 1943 ГОД. О СТРЕЉАЊУ 10 ЉУДИ ЗБОГ УБИСТВА ШЕФА ПОЛИЦИЈЕ У ЛЕСКОВЦУ¹

САОПШТЕЊЕ

Као одмазда за убиство шефа српске полиције у Лесковцу² у ноћи између 20 и 21 V 43 стрељано је у Лесковцу 31 V 43 године 10 наведених комуниста:

³ Пуковник Кајзенберг

¹ Оригинал се налази у архиви Војноисториског института под бр. 940/1, к. 40—J—I.

² Убиство шефа тајне полиције Круља извршила је група партизана Другог батаљона Првог јужноморавског НОП одреда усред Лесковца. Види док. бр. 58.

1. Живковић Јоваи, из Лесковца
2. Живковић Душан, из Лесковца
3. Здравковић Јован, из Лесковца
4. Аранђеловић Миша, из Лесковца
5. Станојевић Бора, из Ви³...
6. Здравковић Василије, из Лесковца
7. Јанковић Прока, из Лесковца
8. Петровић Петар, из Лесковца
9. Павловић Стојадин, из Мрвеша
10. Ђерић Божидар, из Ивања.

Остали затворени таоци, комунисти и ириадници Драже Михаиловића јамче за то, да саботаже и насиља ирестану

Ниш, 4 VI 43 год.

ФЕЛДКОМАНДАНТ⁴

БР. 181

ДНЕВНИ ИЗВЕШТАЈ КОМАНДУЈУЋЕГ ГЕНЕРАЛА И ЗА ПОВЕДНИКА СРБИЈЕ ЗА 18 ЈУНИ 1943 ГОДИНЕ¹

18. 6. 1943

К. Р.

На знање: Главном заповеднику ЈуТоИстока
Заповеднику немачких трупа у Хрватској
Немачком' опуномоћеном гбнералу у Хрватско]

Дневни извештај за 18 VI 1943

I краљевски бугарски окупициони корпус:

1) Јужно од Крушевца јача комунистичка банда извршила је препад на органе помоћне полиције који су убили пољопривредне производе. Досада је јављено за

³ Због оштећености документа Редакција није могла да утврди на које се место ово односи.

⁴ Пуковник Фрајхер фон Ботмер, осуђен од Војног суда Трећармије марта 1947 год. на смрт стрељањем као ратни злочинац.

¹ Оригинал се налази у архиви Војноисториског института по бр. 27/2, к. 27.

Лиртвих, склоњена су у болници три тешко рањена, 6 људи је нестало.²

2) У подручју Прокупља појачана је комунистичка активност и сукоби са припадницима СДС.

3) У подручју Пожеге бугарско ловачмо одељење убило је једног припадника ДМ и вођена је борба између СДК и група ДМ.

4) За убиство 3 немачка царинска службеника и ватрени препад на бугарски воз са војницима који путују на отсуство (види дневни извештај од 16 и 18 V) — стрељано је 350 комуниста;³ за убиство једног припадника Руског заштитног корпуса — стрељано је 50 талаца ДМ.

Следи извештај о покретима на подручју 297 *нешид. дивизије* и *измештају*.

Време: облачно

Командујући генерал и заповедник Србије
Оперативно одељење
Порутаник **Роде**

БР. 182

**ОБЈАВА КРАЈСКОМАНДАНТУРЕ ЗАЈЕЧАР ОД 26 ЈУНА
1943 ГОД. О ХАПШЕЊУ ТАЛАЦА¹**

ОБЈАВА

У овдашњем логору талаца су притворени следећи затвореници за одмазду, који по наређењу Командујућег генерала и заповедника у Србији јамче евојом главом¹ за ометање јавног поретка у смислу издатих и објављених наређења Командујућег генерала и заповедника у Србији, (заштита лица и објеката):

1. Илија Симић, из Поповице
2. Чедомир Младеновић, из Сиилола
3. Антоније Марковић, из Неготина

² Напад је извршила Друга чета Расинског НОП одреда у садејству са једном четом Јастребачког батаљона Првог јужноморавског НОП одреда 17 јуна 1943 год. на путу Крушевац — Брус код с. Ћелије. Види док. бр. 68.

³ Напад на бугарски воз на прузи Ниш — Лесковац извршила је група партизана Првог јужноморавског НОП одреда.

¹ Оригинал у архиви Војноисториског института.

4. Владимир Ручић, из Неготина
5. Милан Јанковић, из Рготине
6. Јанко Петровић, из Ниша
7. Живојин Милисављевић, из Леновда.

Зајечар, 26 јуна 1943 год.

КРАЈСКОМАНДАНТУРА

БР. 183

НАРЕЂЕЊЕ КОМАНДУЈУЋЕГ ГЕНЕРАЛА И ЗАПОВЕДНИКА СРБИЈЕ ОД АВГУСТА 1943 ГОД. ФЕЛДКОМАНДАНТУРИ У НИШУ ДА ИЗВРШИ СТРЕЉАЊЕ 70 ЉУДИ КАО ОДМАЗДУ ЗБОГ АКЦИЈЕ ПАРТИЗАНА¹

ФЕЛДКОМАНДАНТУРИ 809 НИШ

У циљу одмазде:

1) за ирепад на постројење за испирање кварца у Рготини, на дан 1 VIII 1943, стрељати 10 комунистичких талаца.

2) за убиство 30 VII 43 сеоског старешине из Букаревца, Сретена Живковића, стр^ељати 10 комунистичких талаца.

3) за убиство вође једне ме'шбвите групе за убирање летине, поднаредника помоћне полиције Тремела, извршеИо 7 VIII 43, стрељати 50 комунистичких талаца.

О извршењу јавити прилажући један примерак саопштења.

Командујући генерал и заповедник Србије
Оперативно одељење Бр. 837/43
(Непознати парафи)

На знање:

Заповеднику полиције безбедности

¹ Оригинал се налази у архиви Војноисториског института под бр. 12/2, к. 2.

**НАРЕЂЕЊЕ ВОЈНОГ ЗАПОВЕДНИКА ЈУГОИСТОКА ОД
2 СЕПТЕМБРА 1943 ГОД. ФЕЛДКОМАНДАНТУРИ У НИШУ
ДА СТРЕЉА 450 ЛИЦА ЗА 7 УБИЈЕНИХ И 4 РАЂЕНА
НЕМАЧКА ПОЛИЦАЈЦА¹**

В Б 157 ц

2 IX 1943 К. Р.

ФЕЛДКОМАНДАНТУРИ 809

На знање: I краљевском' бугарском окупациоМом кортгусу,
преко немачког штаба за ве'зу,
II тенковск!ој арм'ији

За препад на нем'ачке органе за убирање житарица код Црквице (20 км' западно од Лесковца) «а дан 1 IX 1943, при чему је убијено 7 и рађено 4 немачка полица^ца, стрељати -укупно 450 лица оеумњИчених Да су Комунисти и — накоИ заплењивања и депоновања привредних добарја — спалити једно бандитско село. Одм'азде извршити у оКвиру акције у подручју западно од Лесковца, која је сада у току и то по могућству од стране немачке полиције', а По извршеном' обнародовати. Обавестити о извршењу.

Војни заповедник Југоистока

Операт. одељ. бр. 31/43

Фелбер

Шеф канцеларије:

поручник

Достављено:

Вишем команданту СС и полиције

¹ Оригинал се налази у архиви Војноисториског института под бр. 3/1, к. 43.

САОПШТЕЊЕ ФЕЛДКОМАНДАНТА ИЗ НИША ОД 10 СЕПТЕМБРА 1943 ГОД. О СТРЕЉАЊУ 10 ЉУДИ У ЗАЈЕЧАРУ ЗБОГ ИЗВРШЕНОГ НАПАДА НА ПОСТРОЈЕЊА ЗА ИСПИРАЊЕ КВАРЦА У РГОТИНИ¹

САОПШТЕЊЕ

Као одмазда за напад на постројење за испирање кварца у Рготини 1 VIII 43, стрељано је у Зајечару 8 IX 43 10 наведених комуниста:

- 1) Тихомир Гачић, из Трнавца
- 2) Милисав Милорадовић, из Сикола
- 3) Александар Цветић, из Рготине
- 4) Светислав Милић, из Трнавца
- 5) Вера Радосављевић, из Неготина
- 6) Влади1Љр Ружић, из Неготина
- 7) Антоније Марковић, из Неготина
- 8) Софроније Пантић, из Штубика
- 9) Душан Стефановић, из Неготина
- 10) Александар Дражић, из Добре

Ниш, 10 IX 1943 шд.

ФЕЛДКОМАНДАНТ²

¹ Оригинал, штампан на српском и немачком језику, налази се у Градском музеју у Неготину.

² Пуковник Ботмер

**ПОВЕРЉИВИ ИЗВЕШТАЈ НЕМАЧКЕ ДИВИЗИЈЕ „БРАН-
ДЕНБУРГ" ОД 12 НОВЕМБРА 1943 ГОД. КОМАНДИ ДРУ-
ГЕ ТЕНКОВСКЕ АРМИЈЕ О ПРИПРЕМАМА ЗА НАПАД
НА ВРХОВНИ ШТАБ НОВ И ПОЈ¹**

Дивизија „Бранденбург"
Пов. бр. 39/43

Краљево, 12. XI. 1943
5 примерака

Поверљиви предмет команде 1 примерак

Предмет: *Акција пратив Тита.*

Врховна команда 2. тенковске армије
14.XI.1943 1ц [Обавештајно одељење]
Пов. бр. 551/43
I а

ВРХОВНОЈ КОМАНДИ 2 ТЕНКОВСКЕ АРМИЈЕ

Досадашње припреме за акцију против Тита дале су следећи резултат:

1.) Извиђање:

Вести о тренутном месту Титовог боравка стижу у руке једшшце „Кирх,нер"² само веома оскудно и обично врло касно. За успешно извршење задатка хитно је потребно да све установе које за ово долазе у обзир — Абвер,⁸ СД,⁴ Г.Ф.П.,⁵ одељења I ц — и контрола радиовезе пјојачају извиђања о Титу. Истовремено, из разлога уштеде времена, Од пресудне је важности да извештаји из свих установа буду достављени непосредно одељењу I ц XV брдског армИсКот

¹ Фотсжопија оригинала, писаног на машини, на немачком језику, налази се у архиви Војноисториског института под бр. 32/6.

² Извиђачко-обавештајна јединица штаба 15 брдског армиског корпуса, која носи назив „Кирхнер" по свом команданту, прикупљала је све податке о кретању и месту боравка Врховног штаба и маршала Тита.

³ Немачка обавештајна служба

⁴ Служба безбедности

⁵ Сећенне РеМроНгеЈ (Тајна војна полиција)

корпуса,⁶ за јединицу „Кирхнер“, а не околним путек преко армије или других установа. Даље је потребно да целокупни материјал о Титу — и старијег датума — који садржи податке о његовој околини као и О'бичајим'а и навикама у његовом штабу, нарочито од установа Абвера у Загребу и Београду, одједном буде достављено јединици „Кирхнер“. Притом је од велике важности и сав материјал о савезничком (и совјетско-руском) ваздушном и иоморском снабдевању.

Осим тога, јединица „Кирхнер“ намерава да са своје стране,⁷ у сарадњи са групама као што су четници Дре-Вовића,⁷ или групе Хуске Ам.Лковића,⁸ врбује људски материјал погодан за Извиђање као и за Ниже описане борбене планове. Да би се Уогли испунити захтеви за противуслуге које те групе постављају, напр. испорука муниције, тактичка подршка у датом моменту, молим да се XV брдског* армијском корпусу даду, упутства за пружање потребне помоћи и подршке.

2.) План борбе:

Јединица „Кирхнер“ има следећи план акције:

А) камуфлирану акцију падобранских јединица у оквиру једног већег подухвата,

Б) атентат отровом, односно експлозивом.

Уз А) Пошто се добије поуздан извештај о месту боравка, једна извиђачка група јединице „Кирхнер“, која се састоји од:

- командира чете,
- 2 радиотелеграфиста,
- 4 тумача-ббавештајца,
- 1 курира

⁶ Штаб 15 брдског армијског корпуса формиран је у лето 1943 год. од дотадањег штаба команданта немачких трупа у Хрватској (генерала Лутерса) са седиштем — у оно време — у Бањалуци.

⁷ Урош Дреновић, командант четничке бригаде у Централној Босни, погинуо у Седмој офанзиви од бомбардовања немачких авиона код Мркоњића.

⁸ Иако предатни члан КПЈ, без одобрења Партије отишао је августа 1941 год. у домобране, одакле је новембра исте године прешао у партизане у Банији, а затим у Кордун. Био је командант места у Великој Кладуши. У Четвртој непријатељској офанзиви, јануара 1943 год., као колебљивац је дезертирао из партизанских јединица и отишао у Цазинску Крајину, где се повезао са немачко-ушастим сарадницима који у то време организују муслиманску милицију за Цазинску Крајину, и постаје командант те милиције. Ова милиција је била у служби непријатеља, који ју је користио за борбу против наших јединица. Велике победе јединица НОВЈ у јесен 1943 год., као и њихова заповољење маса за НОП у Цазинској Крајини, приморале су Хуску да поново ступи у НОВЈ крајем 1943 године. Априла 1944 год. убили су га агенти Гестапоа као команданта Унске оперативне групе

(прикривено) искаче ноћу у близини места боравка и детаљно и најтачније утврђује Титово боравиште. После утврђивања тачног места боравишта, извиђачка група радиом обавештава остали део јединице „Кирхнер“ (шифром) као и јаке падобранске снаге (око два батаљона). Падобранске трупе имају задатак да одмах опколе и нападну боравиште. У пометњи која при овом настане, јединица „Кирхнер“, која је истовремено скочила падобраном, пробија се привремено до циља и извршава задатак. Ангажовањем јаких Снага, без којих задатак изгледа неизводљив, биће истовремено загарантовано да и најближа Титова околина буде отсечена. После извршења задатка, читава борбена група пробија се под борбом до Најближег упоришта.

При потпуно сигурном установљењу места боравка, ангажовање „Штука“ обећава успех.

Уз Б) а) Један агент продире у Титову околину и извршава атентат на Тита уз употребу отрова.

б) Две раније убијене особе (таоци) бацају се из авиона, маскирани као енглески падобранци, са предметима потребним за маскирање, на једно уобичајено место бацања, такло да изгледа да је у пометњи несрећан случај. „Падобранци“ носе собом пошиљку која се састоји од оригиналних савезничких предмета (санитетски материјал, одећа, храна). У пошиљци се налази један запечаћени пакет са поклоном упућеним лично Титу, који при отварању експлодира,

Посебно су за ово потребни следећи савезнички оригинални предмети:

1) падобрани, материјал за паковање пакета за бацање, падобранска одећа, рубље итд. за скакаче;

2) личне исправе, »теси, фотографије и предмети за личне потребе скакача!;

3) оригинално следовање хране и оригиналне цигарете;

4) ручно оружје и муниција за скакаче;

5) санитетски материјал, завојни материјал, лекови у већој Количини, око "100 килограма;

6) оригинална одећа, нарочито ципеле, рубље и чарапе као пошиљка.

Умбљава се врховна команда 2. тенковске армије да преко одељења I ц XV брдског армијског морпуса достави непосредно јединици „Кирхнер“ све такве предмете, уколико су досад заплени, укључујући расположиве печате и штампиле онакве какви се употребљавају у енглеским командама у Африци и Италији.

После разговора са разним стручњацима а и по сопственом' схватању изгледа да, поред појединачних иодухвата, успех обећава једино велимо ангажовање снага у предложеној форми. За само извршење дивизија извлачи из својих пукова још погодне снаге и ггридаје их јединици „Кирхнер" ради подршке и појачања. Молим да се изда упутство XV брдском' армиском корпусу да за време трајања припреме и извршења подухвата прекомандује у јединицу „Кирхнер" зоНдерфирера Матерна, који је досада био прикомандован 'на курсу за борбу против банди, којим' руководи капетан Конопацки. Зондерфирер Матерн је хитно потребан као наставник за конфиденте, а такође и као стручњак за народне обичаје и камуфлажу.

Често помињано поређење овог подухвата са подухватом за ослобођење Дучеа⁹ додуше је слично, али га не треба у потпуности подражавати. Ослобођење Дучеа одвијало се под знатно повољнијим околностима: Италијани као противници, политичка пометња, знатно лакши услови за извијање. Па ипак су одмах на великодушан начин стављени на располагање један ојачани падРбрански батаљон, делови Службе безбедности, као и ваздухопловне снаге.

На крају молим Команду 2. тенковске армије:

1.) да изда упутство надлежним установама да све извештаје о Титу достављају непосредно јединици „Кирхнер" преко XV брдског арМИског корпуса;

2.) да код XV брдског армНског корпуса издејствује премоманду зондерфирера Матерна у јединицу „Кирхнер";

3.) да изврши припрему за стављање на расположење ваздухопловних снага;

4.) да нареди достављање заплеНзених еНглеских оришналних предмета за сНабдевање;

5.) да изда упутство XV брдском армиском корпусу да, по могућству, испуни захтеве домаћих формација уколико се оне буду употребиле за сарадњу.

Начелно молим да се свим јединицама и установама изда упутство да широкошгрудо и брзо испуњавају сва хитна тражења.

Ген. Филштајн

⁹ Овде се мисли на ослобођење Муоолинија, бившег претседника италијанске владе, који је после пада своје владе ухапшен 25 јула 1943 год. и интерниран прво на Липарска Острва, а затим у једну планинску кућу на Гранд Сасу, највишем врху Апенина (покрајина Абруци). Његово ослобођење са Гранд Саса извршили су немачки падобранци 12 септембра 1943 године.

**ДНЕВНИ ИЗВЕШТАЈ ВОЈНОГ ЗАПОВЕДНИКА ЈУГО-
ИСТОКА ЗА 3 ДЕЦЕМБАР 1943 ГОДИНЕ¹**

Поверљиво!

13 XII 1943

Групи армија Ф (куриром)

На задње: Главиој команди сувоземне војске (Команда позадине (Управно одељење)

Врховној команди Оружане силе (Оперативни штаб (позадина)

Команди 2 тенковске армије

Немачком опуномбшеном генералу у Хрватскбј

Дневни извештај од 3 XII 1943

Србија

Стална комунистичка делатност са тежиштима у подручјима јужно од Крушевца, северно од Ниша и Југоисточно од Београда.

0 стању на југозападној граници никаквих нових вести.

Полазни положај за „Кугелблиц“ заузети по плану.

Александровац (25 км југозападно од Крушевца) напала је јача комунистичка банда.² Након спаљивања и пљачкања државних установа и одвођења становника банда се повукла пред наступајућим јединицама СДС и Драже Михаиловића. СДС: 1 мртав, 1 рањен.

На прузи Београд—Чачак, 7 км југоисточно од Лајковца, комунистичка банда зауставила је и опљачкала један теретни воз.

Код Лознице (Дрина) ангажована је мања четничка група за одбрану границе на Дрини.

У Београду је ухапшено 10 комуниста.

Извештај о кретању:

II батаљон 70 ловачког пука са две чете стигао у Љубиш, једна чета остала у Ужицу.

1 батаљон- 70 ловачког пука у Јасеновцу.

За тачност преписа

поручник

42961/6

СО

Војни заповедник Југоистока

I а Пов. бр. 1976/43

заступа

потписан Мункел

генералштабни пуковник

¹ Оригинал се налази у архиви Војноисториског института под бр. 12/1, к. 43.

² Напад је извршила Друга јужноморавска НО бригада. Види док. бр. 137.